

**memo aan de
gemeenteraad**

aan de gemeenteraad
dossiernummer 7443
onderwerp Rapport Terugblik en vooruitblik op de aanpak radicalisering in Gouda

van het college van burgemeester en wethouders
datum 29 augustus 2023

memo

Het college deelt graag ter informatie via dit memo bijgaand onderzoeksrapport 'Terugblik en vooruitblik op de aanpak radicalisering in Gouda' met de raad. Het college gaat graag met de raad in gesprek over het rapport en de consequenties daarvan voor het gemeentelijk beleid.

Achtergrond onderzoek

Halverwege 2013 werd de gemeente Gouda geconfronteerd met informatie over het vertrek van een aantal jongeren naar Syrië en een groep jongeren die vermoedelijk radicale ideeën in Gouda verspreidde. Sindsdien is door de gemeente een aanpak vormgegeven om radicalisering aan te pakken en te voorkomen. De afgelopen jaren lag de nadruk met name op de aanpak van het jihadisme. Door maatschappelijke ontwikkelingen is er echter een verschuiving gaande waardoor andere vormen van radicalisering en extremisme in opkomst zijn, zoals rechtsextremisme en anti-institutioneel extremisme.

Dit sluit aan bij de ontwikkelingen die door de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) en de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) worden waargenomen. In het recent verschenen Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland concludeert de NCTV dat de terroristische dreiging in Nederland veelzijdiger en diffuser is dan een aantal jaar geleden.¹

De aanpak van radicalisering en extremisme is geen exclusief terrein van de gemeente. De wettelijke mogelijkheden voor de gemeente zijn beperkt. De gemeente trekt hierin daarom op met andere partners, elk vanuit hun eigen wettelijke bevoegdheden. De gemeente heeft een regierol bij de Persoonsgerichte Aanpak (PGA), waarbij de gemeente focust op preventie en vroegtijdig tegengaan. In tegenstelling tot de gemeente beschikken de politie en de veiligheidsdiensten over de bevoegdheid personen te signaleren, bijvoorbeeld om deze bij de landsgrenzen tegen te kunnen houden. Ook opsporing is een exclusief terrein van de politie.

Bij het tegengaan van radicalisering en polarisatie onderstreept het college het belang van rechtmatigheid, rechtsstatelijkheid, professionaliteit en integriteit in het handelen. Het is hierbij noodzakelijk om actief zicht te hebben op wat er in de Goudse samenleving gebeurt, waarbij het behouden van professionele distantie essentieel is.²

¹ <https://www.nctv.nl/onderwerpen/dtn/nieuws/2022/11/07/dreigingsbeeld-nctv-dreiging-in-en-tegen-nederland-veelzijdiger-en-meer-diffuus>.

² Op zaterdag 26 augustus 2023 verscheen er een artikel in het NRC met de titel 'De radicaliseringswerker die zelf verdachte werd'. Het artikel onderstreept het belang van het continu bewaken van de juiste balans.

Onderzoeksuitvraag en -opzet

Om inzicht te krijgen in wat de verschillende ontwikkelingen vragen van de (partners van de) aanpak van radicalisering en extremisme, heeft de gemeente Gouda aan DSP-groep gevraagd onderzoek te doen. Het onderzoek is uitgevoerd tussen januari en juni 2023.

Het onderzoek bestaat uit drie delen:

1. Een terugblik: een evaluatie van de radicaliseringsaanpak tussen 2019 en 2022;
2. Een veiligheidsanalyse: een analyse van de huidige ontwikkelingen rondom radicalisering en polarisatie (als voedingsbodem voor radicalisering) binnen de gemeente, de politie-eenheid en op landelijk niveau;
3. Een vooruitblik: aandachtspunten voor de doorontwikkeling van de aanpak.

De terugblik bestaat uit een beknopte procesevaluatie van procesafspraken, de uitvoering in de praktijk en de samenwerking. De evaluatie betreft vooral het afstemmingsoverleg en de PGA radicalisering. De preventie komt ook zijdelings aan bod.

Deze focus op uitvoeringspraktijk en samenwerking is goed terug te zien in het onderzoeksrapport. Deze mate van detail helpt de medewerkers de aanpak verder te actualiseren en aan te passen.

Aanbevelingen onderzoek

Op basis van de terugblik en de veiligheidsanalyse heeft DSP-groep de volgende aanbevelingen geformuleerd voor doorontwikkeling van de aanpak:

1. Ontwikkel concreet, meetbaar, integraal beleid op de aanpak van (polarisatie), radicalisering en extremisme.
2. Ontwikkel een visie gericht op het herstellen en versterken van het vertrouwen van inwoners in de gemeente, gericht op het aanpakken van polarisatie als voedingsbodem voor radicalisering.
3. Investeer in verbinding met sleutelfiguren binnen verschillende gemeenschappen.
4. Investeer in duurzame deskundigheidsbevordering en bewustwording bij professionals.
5. Bepaal met elkaar van welke fenomenen je meer wil/moet weten.
6. Faciliteer informatie-uitwisseling over fenomenen.
7. Investeer in online signalering van radicalisering ten behoeve van fenomenen en signalering van casuïstiek.
8. Investeer in een duidelijke signaleringsstructuur ten behoeve van casuïstiek.
9. Investeer in het opstellen van een concreet werkproces met rollen, taken en verwachtingen.
10. Investeer in gestructureerde weging van signalen.
11. Investeer in actieve evaluaties van casuïstiek ten behoeve van doelbereik.
12. Bepaal als gemeente (i.s.m. ketenpartners) welke interventiemogelijkheden er wel zijn bij dreigende intrekking Nederlandschap.
13. Bepaal met elkaar criteria voor het monitoren en afsluiten van casuïstiek.

Reactie college op onderzoek

Het college spreekt waardering uit voor het door DSP-groep gedane onderzoek. Veel van de constatering en aanbevelingen worden herkend. Het college is verheugd om te zien dat in het rapport de inspanningen voor onder meer de goede verbinding met gemeenschappen binnen de Goudse samenleving, de korte lijnen en goede samenwerking tussen betrokken instanties, toegenomen bewustwording bij professionals en de aanpak voor terugkeerders worden erkend.

Daarnaast sluit een substantieel deel van de aanbevelingen aan bij de voorgestelde aanpak van polarisatie en radicalisering binnen het Integraal Veiligheidsbeleid 2023 – 2027. Hierbij kan gedacht worden aan:

- Zicht krijgen op polariserende en radicale fenomenen, waarbij in het bijzonder aandacht is voor vormen van radicalisering en extremisme die nu in opkomst zijn;

- Inzet op deskundigheidbevordering en bewustwording ten aanzien van radicalisering en polarisatie binnen de organisatie en externe professionals, waarbij aandacht is voor genoemde professionele distantie en integriteit in het handelen.

De reeds bestaande verbinding tussen de aanpak van radicalisering en het versterken van de inclusieve samenleving en Gouds burgerschap wil het college behouden en uitbouwen.

Het college is zich bewust van de meerwaarde van een aantal geconstateerde verbeterpunten. De uitvoering van een deel van de aanbevelingen is daarom reeds gestart of al in een afrondende fase:

- Het binnen de PGA aanmerken van personen als zijnde extremistisch is ingrijpend. Een duidingstool met duidelijke rollen en taken om dit proces nog zorgvuldiger vorm te geven, is gereed. Met gebruik van de tool wordt aandacht besteed aan het objectief wegen van signalen en het monitoren en afsluiten van casussen. De training van medewerkers die met deze duidingstool/dit werkproces gaan werken is onlangs gestart. Het is de bedoeling dat de partners eind 2023 volgens dit werkproces werken;
- De eerste stappen zijn gezet ter voorbereiding van het uitvoeren van een brede fenomeenanalyse en het ontwikkelen van een concreet en meetbaar integraal beleid, waar herstel en versterking van vertrouwen van inwoners in de gemeente een uitgangspunt is;
- Ook wordt de samenwerking binnen de gemeentelijke organisatie geïntensiveerd (bijvoorbeeld tussen sociaal domein en de afdeling Veiligheid en Wijken).

In het kader van de genoemde brede fenomeenanalyse biedt het college de raad een presentatie aan ter bevordering van de deskundigheid en bewustwording rond polarisatie en radicalisering. Hiertoe zal het college een agenderingsverzoek indienen.